

**Brněnský
SENIOR**

noviny brněnských seniorů

Ročník 22 * Číslo 6 * Prosinec 2018 * Cena 10 Kč

KDYŽ NĚCO KONČÍ, NĚCO ZAČÍNÁ

Letošní rok byl bohatý na události. Ale ruku na srdce. Který ne? Vždyť život plyne od události k události a nemůže tomu být jinak. A tak v tomto měsíci prosinci budeme bilancovat. Byl to dobrý rok? Jak pro koho, že? Někomu přinesl hodně radostí, jiným starostí. Někdo byl spokojen, někdo méně. Ale neštěstí by bylo teprve tehdy, kdyby nás zbavil optimismu, že v životě se střídají léta lepší i horší. Kdyby nás zbavil naděje a víry, že ten příští rok může být lepší. Pomineme-li události na naší politické scéně i tento rok nám přinesl hodně dobrého. Léto nás provázelo od jara až do podzimu, což v našich končinách bylo příjemné. Byla dobrá úroda, kterou mnozí z nás máme pěkně zpracovánu a uspořádanu v našich domovech a z našich darů se těší i naši potomci. Někteří si při bilancování uplynulého roku připomenou zážitky z cest, krásných chvil se svými nejbližšími. Někomu udělala radost návštěva divadla, pěkná kniha, hezký pořad v televizi. Šířit radost a optimismus nás nabíjí. A tato předvánoční doba je tím pověstná. S nadcházejícími svátky vánočními přemýšlíme, jak udělat radost těm, které máme rádi. Obdarovávání je vůbec pěkná lidská vlastnost. Přináší radost oběma stranám. Přiznejme si ale, že si nakonec vždycky řekneme, že je důležitější se setkat a prožít spolu chvilky lásky a porozumění, než se nechat nachytat na pozlátka všech nabídek našeho trhu a třeba se i zadlužit. Že dar lás-

ky se nedá koupit, to už víme. Zato si budeme my i naši potomci pamatovat, jak jsme si společně sedli k slavnostnímu stolu, jak jsme se nasmáli při lití olova, pouštění lodiček, jak nám bylo dobře při společném zpěvu vánočních koled. Děti rády poslouchají vyprávění co jsme dělali my, když jsme byli malí. Štědrý večer je k tomu jako dělaný. Proto přejeme všem našim čtenářům, aby si Štědrý večer a všechny dny následující užili podle svých představ, aby si vzájemně darovali především lásku, aby se dočkali vzájemné lásky v rodině. A mějme na paměti, že jsou mezi námi i lidé, kterým osud nebyl nakloněn. Jsou lidé osamělí, lidé na ulici, nemocní i chudí. Tady i drobný dárek může udělat velkou radost. Konec roku se blíží. Když něco končí, něco nového i začíná. Přivítejme proto nový rok 2019 jak se patří. Přáním, aby

Brněnský senior vychází
za finanční podpory
statutárního města Brna

B | R | N | O

Naší lípě

*Ať s láskou
sklánějí se tvoje větve
k naší zemi,
ať s láskou medem
sytlíš včely,
ať připomínáš
naším dětem
naším vnukům,
proč právě dnes jsme tě
zasázeli.
Ať hřeje slunce
a déšť tě zavlažuje,
ať mír se klene
nad světem,
ať mír vládne provždy
naší zemi.*

*Báseň Marie Veselé
složené k příležitosti
sázení Lípy svobody
k 100. výročí ČSR 28. 10. 2018*

se všem vydařil ve zdraví, abychom se opět vídali na našich akcích, aby nám bylo v příštím roce dobře, aby nikdo nebyl sám. K tomuto přání se připojuje i naše redakce. Mějte se dobře, hodně zdraví a spokojenosti ve vašem osobním životě a v příštím roce opět na shledanou!

Redakce

V letošním roce slavíme mimořádně významné výročí – 100 let od vzniku Československa – jedné z nejdůležitějších událostí našich dějin. Události zásadní pro každého našeho občana. Odborníci (historikové, politologové, sociologové) připomínají, že je třeba, v souvislosti s událostmi předcházejícími 28. říjnu 1918, vysvětlovat smysl české státnosti a kultury v širším středoevropském kontextu.

„A bylo to právě staré Rakousko, které ve své liberální éře umožnilo kulturní rozkvet českého národa, na což se čas to zapomíná“ (píše J. Hanuš v zářijovém čísle časopisu MUNI Brno, v článku Co vlastně oslavujeme).

Čeští politici a aktivisté před vypuknutím 1. světové války nevedli proti Rakousku politický boj, ale usilovali o zrovnoprávnění Čechů v rámci monarchie, a tím také o právo na moci a řízení. Tyto snahy byly úspěšné, pokud šlo o zakládání osvětových zařízení, uměleckých institucí a především různých spolků (vzdělávacích, tělovýchovných, hudebních, literárních), které rozvíjely vědomosti, schopnosti, dovednosti a talent Čechů. A především lásku k vlasti, rodnému jazyku, národním tradicím na základě pěstování kolektivního ducha, disciplíny, cílevědomosti a dalších morálních zásad. K vytvoření samostatného státu Čechů a Slováků vedla dlouhá a komplikovaná cesta, což také potvrzují historické prameny. Bude záležet na každém z nás, jak dokážeme vlastní i převzaté vědomosti i zkušenosti z historie naší země (bratrských národů Čechů a Slováků) využít ve prospěch rodiny a společnosti. Co třeba přiblížit vnukům slovenštinu?

Zahraniční pozorovatelé psali, že česká politická scéna byla ve druhé polovině 19. století v otázce státnosti proměnlivá a ve vyhrocené vnitrostátní situaci doporučovala politickou izolaci. Sen odvážných lidí o samostatnosti českého národa (včetně národnostních menšin) v bratrském svazku se Slováky dlouho nepatřil k celonárodním prioritám. S radikálním řešením přicházeli bývalí říšští poslanci T. G. Masaryk a Karel Kramář, kteří počítali s rozpadem Rakouska-Uherska a přerozdělením území v rámci Evropy. Zatímco Karel Kramář počítal se vznikem rozsáhlé slovanské říše, T. G. Masaryk společně s M. R. Štefánikem a E. Benešem prosazovali vznik samostatného státu Čechů a Slováků na území bývalých Zemí koruny české a Horních Uher. Aktivní činností, téměř s holýma rukama

a obratným vyjednáváním a vlastním politickým instinktem T. G. Masaryk (filozof, kosmopolita, křesťan, lidumil a moralista) společně s M. R. Štefánikem (vojenský stratég a vlastenec) a E. Benešem (právník, diplomat a mistr kompromisu a loajalit) usilovali o vytvoření svobodného středoevropského státu Čechů a Slováků za podpory USA, Anglie, Francie a s pomocí krajanů a migrantů žijících v zahraničí. Diplomacická jednání o nezávislosti Československa byla obtížná a těžko představitelná. Domácí politici se nechtěli smířit s představou nové Československé republiky mimo rámec monarchie, republiky, která by byla založena na principech demokracie, humanismu a morálních zásad. Těžko přijímali roli sokolů, kteří suplovali úspěšně ve službách republiky činnost policie a armády. Zcela specifická, až mýtická byla role legionářů, kteří se stali zásadním pilířem masarykovské demokracie, ale na rozdíl od sokolů a skautů neměli českoslovenští legionáři v budoucnosti své pokračovatele. „Má-li naše demokracie své nedostatky, musíme překonávat i nedostatky, ale ne překonávat demokracii.“ (Citace: TGM). „Zvítázíme a budeme my Česi a Slováci vždýcky po boku. Keď sa podarí niekomu nás rozdeliť, potom bude s námi zle. V jednotě je sila. Prvou zásadou nášho boja je jednota a svornosť. To si, bratia, pamätajte.“ (Citace: Štefánik). Krédo: „Bez sokolů by nebylo čsl. legií, bez legionářů by nebylo samostatné Československo.“ Tělovýchovný spolek Sokola vznikl v roce 1862 a jeho spoluzakladatelem byl Miroslav Tyrš (estetik a teoretik tělesné výchovy), náčelník I. všesokolského sletu v roce 1882. Od začátku činnosti Sokola prosazoval Tyrš vedle tělesné výchovy a rozvoje vlastenectví také cvičení vojenská se zbraní, aby sokolové byli připraveni sloužit obci, městu a vlasti. V čase 1. světové války se zformovaly legionářské roty na francouzské, italské a ruské frontě. Mnoho legionářů položilo za svoji vlast život, nejvíce jich padlo v Rusku, když se vraceli domů Transsibiřskou magistrálou. Dnes je připomínají pouze pamětní desky na pomníčcích měst a obcí.

Již v předvečer vzniku Československa zaujímaly ozbrojené hlídky členů čsl. obce sokolské místa, která musela být chráněna (nádrazí, Pražský hrad, úřady, sklady potravin, zboží a munice, banky a průmyslové objekty). Hlídky byly rozmístěny u kasáren, v parcích,

v ulicích Prahy, měst a obcí; svůj úkol splnily.

Ještě začátkem října čekala české představitel domácnosti odboje a členy kabinetu Prozatímní vlády ustavené v Paříži 14. října 1918 (předseda TGM, ministr zahraničí E. Beneš, ministr vojenských záležitostí R. M. Štefánik) složitá cesta diplomatických vyjednávání s cílem získat nezávislost. Dne 18. října předal Masaryk vládě USA a prezidentu Wilsonovi tzv. Washingtonskou deklaraci. Přibližně v této době jedná v Ženevě delegace Národní rady vedená K. Kramářem, ke které se později připojil E. Beneš. Doma pak od raních hodin dne 28. října 1918 docházelo ke srocování lidu. Rozšířila se informace o rakousko-uherském přijetí podmínek kapitulace. Podmínky obsahovaly i uznání autonomie národů monarchie, které si lidé vyložili jako uznání nezávislosti. Tato zpráva se stala impulsem k živelným demonstracím, při nichž lidé jásali v ulicích a ničili symboly Rakouska-Uherska. Národní výbor vydal svolání o vzniku republiky a převzal kontrolu nad úřady. 28. říjen je považován za den, kdy vzniklo samostatné Československo.

K výročí vzniku samostatného Československa vyrazila Česká mincovna pamětní mince v hodnotě 20 Kč s portréty Masaryka, Štefánika a Beneše. Národní pokladnice pro potřeby numismatiků a dalších občanů rovněž k výročí 28. října 1918 vydala pamětní medaile s portréty historických osobností, které se zasloužily o uznání nezávislosti Československa v rámci Evropy.

Láska k rodné zemi i duchovnímu odkazu našich předků (mistra Jana Husa, J. A. Komenského, J. Dobrovského, J. Kollára a K. H. Borovského) byly inspirací pro Čechoslováky před sto lety, stejně jako motivující o dvacet let později (1938) v protifašistickém domácním i zahraničním odboji a před 50 lety (1968) v protikomunistickém domácním odboji, který symbolicky vyvrcholil Sametovou revolucí v roce 1989.

V rámci oslav 100 let samostatného Československa si rovněž připomínáme 100 let od skončení 1. světové války a 25. výročí vzniku České republiky (1993).

Aktuálně musíme v souvislosti s nebezpečím mezinárodního terorismu chránit vydobytou svobodu, naše kulturní dědictví a čelit nacionalismu, náboženské nesnášenlivosti a lhostejnosti některých občanů.

Jana Vrabcová - 16. 11. 2018

PŘÁTELÉ A RODÁCI Z BREZOVÉ POD BRADLOM

U příležitosti 100. výročí vzniku ČSR a 138. výročí narození Dr. Milana Rastislava Štefánika, spolupracovníka T. G. Masaryka, který velkou měrou přispěl ke vzniku našeho společného státu, navštívili jsme jeho rodiště v Trenčianskom kraji a seznámili se se zajímavými lidmi s Dr. Valihovou, vedoucí Denního centra seniorů a krajářského kroužku také v Brezové. Od nich jsme získali informace a písemné i obrazové materiály o dvou rodácích a přátelích z okolí Brezové a to o M. R. Štefánikovi a D. S. Jurkovičovi, jehož jméno a dílo vám určitě není neznámé. Dlouho žil a pracoval v Brně. Společně jsme navštívili jeho vilu v ulici Jana Nečase a další památky související s Vesnou a sociální bytovou výstavbou v Brně, zámek v Novém Městě nad Metují, Pustevny a další. Přiblížit život M. R. Štefánika jsem se vám pokusila v glose v minulém čísle BS a při té příležitosti jsem vzpomněla i jeho staršího přítele D. S. Jurkoviče, který byl pověřen organizací jeho pietního uložení nad jeho rodnou obcí, v mohyle na Bradle, nad městečkem Brezová pod Bradlem. D. S. Jurkovič byl autorem a tvůrcem tohoto monumentálního díla. A co je to ta Brezová pod Bradlom? Dnes ještě snad průmyslové město s bohatou výstavbou, na úpatí Bílých Karpat, s bohatou historií o splývání domovského lidu z Kopanic s přistěhovalci z Čech, Polska, Chorvatska, Maďarska, Německa i Itálie, jak o tom dodnes svědčí místní, zachovalá příjmení, inu osada na obchodní stezce. Za válek husitských, okolo roku 1430, se zde usadilo mnoho rodin z Čech a Moravy, husitů, kteří přijali zdejší náboženství evangelické, roku 1550 se přistěhovali Maďaři vytlačení Turky, v období 30leté války zde našlo znovu útočiště mnoho uprchlíků z Čech a Moravy. V letech 1848-49 tu byly hlavní stany slovenské dobrovolnické armády z povstání proti Uhrům. V bývalém Uhersku to byla národně nejvíce uvědomělá obec. Roku 1868 se v Turé Lúce v rodině Juraje Jurkoviče a jeho ženy Emílie, také rozené Jurkovičové jako 5. ze 7 dětí, narodil syn Dušan Samo a brzy poté se rodina přestěhovala do Brezové. Jeho dědeček patřil mezi první slovenské buditele, otec byl jedním ze zakladatelů Matice Slovenské, matka

se zajímala o lidovou tvořivost. V Brezové začal Dušan chodit do evangelické církevní školy, maďarsky se učil na měšťance v Šamoríně, do gymnázia chodil v Šoproni, na Státní škole řemesel se učil ve Vídni. S Milanem Rostislavem Štefánikem se seznámil pravděpodobně ve společenském salónu rodiny pokrokového prešpurského advokáta Vendka Kutlíka, kam M. R. Štefánik, za svých studií na lyceu v Bratislavě, se svými bratry Pavlem a Igorem docházel.

Profesní růst D. S. Jurkoviče začal roku 1889 u architekta Blažeje F. Bully, kde získal vztah ke dřevu, jako stavebnímu materiálu a výtvarnému prvku. Roku 1891 navštívil s architektem Urbánkem ze Vsetína Jubilejní výstavu v Praze, kde ho zaujala tzv. „Česká chalupa“ od arch. Antonína Wiehla. Začal studovat dřevostavby na Valašsku se záměrem spojení lidové architektury s architekturou soudobou. Pro pražskou Národopisnou výstavu r. 1895 vytvořil s arch. Urbánkem návrh na expozici „valašské dědiny“, sám se prezentoval „oravskou chalupou“ a expozicí „čičmanského hospodářství“ (se vším všudy). Pro Pohorskou Jednotu Radhošť vyprojektoval roku 1897 „Pustevny“ vč. interiéru (Libušíň, Maměnka a ostatní.) Postaveny byly r. 1898. Na pozvání přítele Františka Mareše, ředitele „Ženské vzdělávací jednoty Vesna“, přesídlil roku 1899 do Brna. Projektoval řadu lázeňských budov v Luhačovicích a zároveň vypracoval nový regulační plán Luhačovic. Pro továrníka Roberta Bartelmuse vypracoval projekt sídla na Rezku u Nového Města nad Metují ve stylu anglických venkovských sídel, celé ze dřeva a roku 1903 se oženil s jeho dcerou Boženou s níž měl 3 syny. Roku 1906 se přestěhovali do vlastní vily v Brně Žabovřeskách, kde žili až do roku 1918, kdy odešli do Bratislavy. Brněnských evidovaných projektů se uvádí 120, ve skutečnosti jich bylo skoro 300. V Praze je realizována jediná stavba, rodinný dům v Suchardově ulici. Roku 1919 po vzniku ČSR se stal přednostou Úřadu pro zachování památek v Bratislavě, roku 1946 byl jmenován, jako vůbec první Slovák, národním umělcem. Patřil k nejvýznačnějším secesním architektům inspirovaným se lidovým stavitelstvím.

- Byl zakladatelem Klubu přátel umění v Brně
- Byl členem Klubu za Zlatou Prahu
- Byl členem Umělecké besedy v Praze
- Byl členem české akademie věd a umění
- Byl členem Masarykovy akademie práce
- Roku 1946 byl zvolen čestným předsedou Spolku architektů na Slovensku
- Roku 1991 mu prezident V. Havel udělil řád TGM in. memoriam.

Zemřel před 71 lety 21. 12. 1947 ve věku 79 let. Pohřben je v Brezové pod Bradlom.

V Brně je možno jeho tvorbu sledovat v:

- Jaselská 7,9 – 1897 a 1899, vnitřní vybavení a portál Vesny
- Kounicova 12 – jeho první byt a kancelář 1900
- Veveří 14 – druhý byt a kancelář do roku 1906
- Solniční 13 – 1. patro výstavní místnosti Českého klubu přátel a umění
- Dvořákova 10 – nájemný dům Benedikta Škvardy – vitráže
- Bohunice, Lány 34 – Pomologický ústav, školní budova
- Jungmannova 46, Královo Pole – secesní vilka
- Jana Nečase 2, Žabovřesky – vlastní vilka
- Jana Nečase 4, Žabovřesky – rodinný dům pro Josefa Kunze
- Brno Nový Lískovec – Lesní a Šťastného – 16RD proletářské vilky – roku 1907 zakoupila Nemocenská pojišťovna k rehabilitaci dělnických pojištěnců, později Ozdravovna.
- Údolní 10 – Jurkovičova jizba, stálá expozice vybavení penzionátu Vesny.

V rámci zájezdů a exkurzí jsme jako SD Brno navštívili:

- Jurkovičův dům v Brně na Jana Nečase 2
- Pustevny
- Zámek v Novém Městě nad Metují
- Mohyly pro Milana Rostislava Štefánika na Bradle
- Exteriéry Vesny
- Lázně Luhačovice
- Rozhlednu v Rožnově pod Radhoštěm.

Milena Leichmanová

Vyšla nová kniha Jaroslava Štěpaníka *Nedávno tu byli*

Nedávno tu byli je název nové knihy publicisty a spisovatele PhDr. Jaroslava Štěpaníka, která přišla na trh z brněnského nakladatelství Šimona Ryšavého. Nese podtitul *Portréty osobností jedné významné generace* a na 178 stranách přibližuje, čím se zapsali do historie. Většina z nich se narodila ve dvacátých letech minulého století, v šedesátých letech byli zpravidla již obecně známí, do života však různým způsobem zasáhly události roku 1968 a následné období normalizace. Portréty se opírají o rozhovory, uveřejňované autorem knihy v letech 2003 až 2009 v literární příloze měsíčníku Kam v Brně. Štěpaník se s těmito osobnostmi setkal vícekrát, jejich slova zachycoval na zvukový záznam a přepis všech rozhovorů byl před zveřejněním autorizován. Všechny těchto lidí si autor knihy dodnes váží. V knize nechybí jejich fotografie.

Těmito osobnostmi jsou Jiří Brauner, Armin Delong, Jaroslav Dufek, Vladimír Fux, Jaromír Hnilička, Květa Hofmanová, Miloš Hynšt, Erik Knirsch, Viktor Kudělka, Ludvík Kundera, Ladislav Lakomý, Vlastimil Lejsek, Bohumil Marčák, Mirko Matoušek, Dora Müllerová, Miroslav Netík, Ivo Osolobě, Ladislav Pilka, Antonín Přidal, Jan Rajlich, Oldřich Rejnuš, Zdeněk Rotrekl, Ivan Ruller, Bořivoj Srba, Jaroslav Šabata, Miroslav Šimorda, Miroslav Štolfa, Jan Trefulka, Inez Tuschnerová, Karel Valoch a Jarmila Veselá.

S některými jsem se znal. To platí i o Arminu Delongovi, který stál u základů elektronové mikroskopie, o hercích Jaroslavu Dufkovi a Ladisla-

vu Lakomém, s nimiž jsem v roce 1961 absolvoval turné Divadla bratří Mrštíků v polských městech pobaltského pobřeží Gdaňsku, Gdyni a Sopotech a také o jazzmanovi, trumpetistovi, skladateli, hudebním aranžérově a pedagogovi Jaromíru Hniličkovi. Ten patří stejně jako autor knihy se mnou a s mým synem Honzou Žankem Hlaváčkem k nositelům titulu MUSTr, které nám udělila Velkomoravská univerzita strécovsko-tetinská. Nejvyšší vyznamenání této univerzity si Hnilička zasloužil autorstvím strécovské hymny Hymnus straeorum moraviensis, kantátou pro hrdinný tenor, sbor a orchestr. Zvuk jeho trubky zní i při fanfárah provázejících nástup nových absolventů ke slavnostní promoci. K posledním Hniličkovým dílům patří Brněnská svita. Část textu v brněnském hantecu napsal na jeho přání Vladimír Koudelka. Rád připojuji i osobní vzpomínku na Jaromíra Hniličku od mého syna, který na své první cédéčko, nesoucí název Vorgle, nazpíval skladbu Louise Armstronga „Když svatí pochodují“. V hantecové verzi ji dal název „Ó, Wendy sex“ a kdo jiný by měl zahrát po Satchmovi sólo na trubku než právě Jaromír. K Honzově velké radosti Jaromír souhlasil. Zadání znělo na sólo, nějakých 32 taktů, skladba v F-dur a moduluje do G. Mistr odušil, že je mu to úplně jedno v jaké to bude tónině a podle očekávání vše na první dobrou hrál. Pak se zaposlouchal do textu, začal se usmívat a povídá: „To je dobrý, to je hantec, ten se mi moc líbí, já ti tam do toho ještě něco nasmrkám“. A potom do celé skladby do další stopy nahrál krásné vyhrávky a luxusní ukončení. V tomto provedení uvedli „Ó, Wendy sex“ i na vernisáži výstavy obrazů brněnského malíře Zdeňka

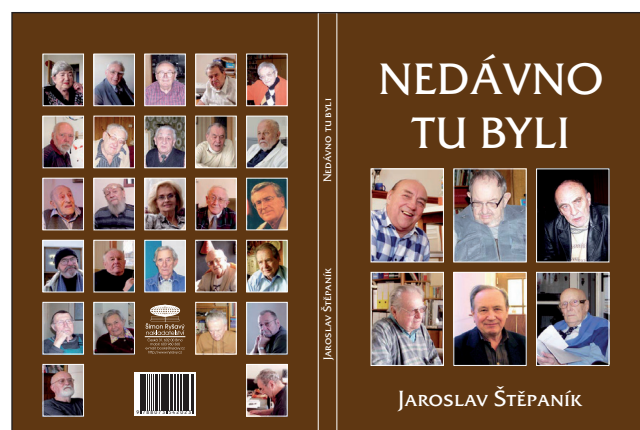
vízu. Jeseník je od roku 1978 dějištěm Mezinárodní Schubertovy soutěže pro klavírní dua. Vlastimil byl vynikajícím kuchařem, měl bohaté znalosti o astronomii, uměl natáčet filmy a učil mne jezdit s trabantem. S gynekologem Ladislavem Pilkou jsem se seznámil, když jsem jako první novinář ve zprávě, vydané v ČTK, oznámil, že v Brně se 4. listopadu 1982 narodilo první dítě ze zkumavky – chlapec o váze 365 gramů. S básníkem, dramatikem, spisovatelem a překladatelem Antonínem Přidalem jsme ve stejném dni přebírali z rukou primátora Romana Onderky Ceny města Brna za rok 2007. Grafik a designér Jan Rajlich starší už od začátku šedesátých let byl až do konce svého života autorem mých novoročenek, jeho syn v této tradici pokračuje. Teatrolog Bořivoj Srba svého času nemohl působit v Brně a jak se mi svěřil, získal místo v přítmí v Čs. akademii věd v Praze, kde tehdy působila jako stážistka nynější německá kancléřka Angela Merkelová a vařivala kávu i čaj nejen pro sebe. A malířka, textilní výtvarnice a kostýmní návrhářka Inez Tuschnerová řadu mých i manželčiných přátel uzavírá. Jeden ze svých obrazů nám darovala. Rád na ni vzpomínám.

Bohumil Hlaváček

Nová kniha Věry Rudolfové

V Horácké galerii v Novém Městě na Moravě byla v listopadu 2018 pokřtěna nová kniha brněnské spisovatelky a novinářky Věry Rudolfové. Publikace s názvem *Kraj návratů i loučení* vyšla ve žďárském nakladatelství Tváře. Uvedl ji ředitel Státního okresního archivu ve Žďáře nad Sázavou

a novoměstský kronikář Mgr. Vít Křesadlo.

Je to v pořadí už šestá autorčina kniha, věnovaná osobnostem kulturního života na Českomoravské vrchovině. „Jde o životní příběhy méně známých nebo téměř zapomenutých osobností především z Novoměstska a Žďárska,“ říká Věra Rudolfová. „Patřil mezi ně například František Procházka, který byl profesorem na reálce v Novém Městě na Moravě. Málokdo však o něm ví, že byl také spisovatelem. Pod pseudonymem Franta Župan napsal mj. humorový román pro děti Pepánek nezdar. Téměř zapomenutý je novoměstský rodák Josef Kalda. Byl autorem libreta k opeře Jaroslava Křičky Ogaři, která měla světovou premiéru 7. září 1919 v Novém Městě na Mora-

vě. Jedna z jeho básní podnítila skladatele Leoše Janáčka k napsání písňového cyklu Zápisky zmizelého.“

Mgr. Věra Rudolfová, dlouholetá redaktorka Československého rozhlasu v Brně, v nové knize věnuje pozornost také umělcům, kteří se sice na Vysočině nenarodili, ale rádi ji navštěvovali a čerpali tu inspiraci pro svou tvorbu. Patřila mezi ně například akademická malířka Helena Chvojková, první manželka Jiřího Trnky, nebo malíř Herbert Masaryk. Ten hledal náměty v Kameničkách a v okolí Boro-
vé. Autorka rovněž čtenářům prozradila, proč je u vchodu do Jurkovičovy vily v Brně plastika sochaře Jana Štur-

sy, nebo co měli společného spisovatel Jaromír Tomeček a novoměstský rodák Jiří Židlický.

Jaroslav Bobek

ZE ŽIVOTA KLUBŮ

NEJEN SENIORSKÁ SETKÁVÁNÍ

Středa 3. října 2018 v Obřanech v Orlovně se opravdu vydařila ve všech směrech. V ten den se tam setkali senioři z několika městských částí Brna a to: z Obřan, Maloměřic, Komína a Lískovce, aby spolu oslavili již tradičně „Den seniorů.“ Místní senioři vytvořili velice šťastnou kooperaci programu se seniory z Komína i Obřan. Paní starostka z Komína Mgr. Blatná přivedla s sebou krojovanou skupinu mladých zpěváků a tanečníků, kteří přítomným krásně zatančili a zazpívali. Tomuto vydařenému vystoupení samozřejmě s potěšením přihlížela místní starostka Ing. Liptáková i se svým kolegou místostarostou Ing. Dvořákem. Program uváděla obřanská předsedkyně klubu paní Dvořáková a střídavě se doplňovali s místními vypravěči a zpěváky. Tento obřansko-maloměřický klub se řadí mezi nejaktivnější co do aktivity a bohatosti programu. Myslím si, že se tento den, zakončený společným tancem opravdu vydařil. A tak přeji tomuto klubu, aby ve své skutečně bohaté a úspěšné činnosti i nadále pokračoval.

Libuše Gottwaldová

Z ČINNOSTI KLUBU DŮCHODCŮ BRNO-JEHNICE V ROCE 2018

Tak jako kluby seniorů jiných městských částí, také předkládáme stručný

výčet našich aktivit, který může sloužit pouze pro informaci, ale možná také pro inspiraci ostatním seniorským organizacím.

Také v uvedeném roce Klub důchodců pokračoval v obdobných aktivitách, jako v letech minulých. Opět jeho činnost byla zaměřena na oslovení našich důchodců a přinášela jim nejen zábavu, ale v určité míře i poučení.

Jednotlivé schůzky klubu byly opět zahajovány zazpíváním nějaké známé písničky, poté zpravidla následovala kratší informace, obsahující zajímavost z našeho okolí, případně ze světa (o přírodě, technice apod.). Poté probíhal hlavní program, doplňovaný diskuzí účastníků.

Stručný výčet jednotlivých probíraných témat na schůzkách :

Historie trestů v městě Brně (čerpáno z knihy pí. Flodrové), O svobodě občanů v ČR (prameny internet), Informace o názvech ulic v Jehnicích a okolních M.Č., MDŽ - vznik a původ této tradice, Způsoby a historie měření času (prameny internet), Baron Trenck - historická osobnost Brna, Bezpečné chování seniorů (police ČR), Zajímavosti z přírody (prameny internet), Památky v ČR, vyhlášené UNESCO, informace pana starosty o připravované výstavbě nové radnice, Seminář „Prevence úrazů seniorů“ (projekt Brno - zdravé město), Historie vánoc, vánočních zvyků - závěrečné letošní setkání důchodců.

Z činností, prováděných mimo pravidelných schůzek, lze také uvést: exkurze do zákulisí Mahenova divadla, návštěva filmových přestavení „Tátova volha“ a „Po čem muži touží“, návštěva brněnské hvězdárny s programem „Morava 360“ a jarní opékání špekáčků na zdejší myslivecké chatě.

Součástí naší činnosti bylo také zorganizování 3 jednodenních zájezdů :

1. Zoologická zahrada Lešná, ochutnávání vína spojené s občerstvením a zábavou ve vinném sklípku v Blučině.
2. Třebíč (návštěva Synagogy, Židovské čtvrti a muzea zašlých řemesel), návštěva města Žirovnice (prohlídka muzea perletí a knoflíků) a návštěva zámku v Telči.
3. Maďarské termální lázně v Mošoni.

K uvedeným aktivitám patří také pravidelná pondělní cvičení některých našich členek v tělocvičně Základní školy a občasné předčítání pohádek, jednou členkou klubu, dětem v místní školce.

Stručný výčet činností, které Klub důchodců nabízí starším jehnickým občanům, snad pomůže objasnit i ostatním, čím se klub zabývá. Proto také se lze domnívat, že jeho činnost je přínosná. V budoucnu bychom chtěli v těchto aktivitách i nadále pokračovat, případně rozšiřovat o další aktivity.

Za Klub důchodců Brno-Jehnice
zpracoval Miroslav Polák

SLOVÁK I ČECH JEDNOHO STROMU LISTY...

To, že Češi a Slováci jsou jedna krevní skupina, nemůže zpochybnit žádné rozdělení republiky, ani zpochybňování politiků proti vůli většiny obou našich národů.

Dokazuje to naše už několikaletá družba se seniory ze Zvolena, se kterými se každoročně velice rádi střídavě navštěvujeme, jak v Brně, tak ve Zvolenu.

V tomto roce bylo setkání o to významnější, že naše republika slaví 100. výročí vzniku. Letos toto krásné setkání připadlo na Brno. A „Brňáci“ se snažili, aby program byl zajímavý, pestrý, ale hlavně, aby nám všem bylo spolu dobře.

První den jsme zahájili samozřejmě prohlídkou hradu Špilberk a pokračovali večer ve studentské menze společenským večerem. Za přítomnosti výboru SČR se večera účastnila primátorka města Zvolenu, předsedkyně Seniorů ČR Brno i starostka městské části Královo Pole. Při doprovodu hudby si všichni přítomní zazpívali krásné moravské i slovenské písničky a nechyběl ani tanec těch čilejších. Příští den naši hosté věnovali ještě prohlídku Brna, tj. Staré i Nové radnice, prošli se Náměstím svobody, kde si prohlédli raritu Brna, naše hodiny. Nezapomnělo se ani na další zvláštnosti města Brna, včetně Kapucínských hrobky.

Jsmo přesvědčeni, že to byly opět dva krásné dny, strávené ve vzájemném přátelství a porozumění všech. Doufejme jen, že takové setkání si budeme chránit a nadále pěstovat. A přát si, aby si i naši politici dovedli tak porozumět.

Zakončím úvodem: „Slovák a Čech, jednoho stromu listy jsou“, uvedla Božena Němcová v knize Dobří lidé.

Libuše Gottwaldová

ZE SLOVENSKÉ KUCHYNĚ

Při návštěvě našich hostů jsme si v přátelském povídání připomněli nejen naši společnou minulost, ale jak už to bývá, ženy si vyměnily i nějaké recepty. Proto v tomto předvánočním čísle přinášíme tradiční vánoční jídla našich dnes už sousedů. Možná některé z vás inspiruje k vyzkoušení.

Vianočná kapustnica - zelňačka

2 cibule, 1 lyžica oleja, 1 lyžica mas-ti, 500 g bravčového masa, 100 g klobásy, 50 g sušených hub, 6-7 bobuliek čierneho korenia, 4-5 bobuliek nového korenia, 2-3 bobkové listy, 2 lyžice mletej sladkej červenej papriky, 500 g údených kostí, za hrst sušených sliviek, 1 kg kvasnej kapusty (zelí), 3 stredne veľké zemiaky, 150 ml kyslej smotany, soľ.

Cibulu ošúpeme, nakrájame a opečieme na oleji a masti v hlbšom hrnci. Pridáme umyté a nakrájané maso, na kolieska nakrájanú klobásu a huby. Ochutíme korením, prelisovaným cesnakom a soľou. Asi 10 minút podusíme. Do hrnca prilijeme 2l vody, pridáme údené kosti, slivky, kapustu a na kocky pokrájané 2 olúpané zemiaky. Po uvarení vyberieme kosti, oberieme z nich maso a vrátime do polievky. Podávame ozdobené kyslou smotanou.

Kapustnica je dobrá i po silvestrovských oslavách.

Pupáky s makom - dříve obvyklé vánoční jídlo v chudých rodinách

Cesto: 500 g polohrubej múky, 2 lyžice práškového cukru, 3 lyžice rozpusteného masla, 1 vajce, 30 g čerstvého droždí, 220-250 ml mlieka, štipka soli.

Preliatie: mlieko, med Posýpanie: pomletý mak, práškový cukor, rozpustené maslo na poliatie.

Do vlažného mlieka dáme droždie, štipku soli, 1 lyžičku cukru a necháme

vykysnúť kvások. Do misy dáme múku, vajce, maslo, zvyšný cukor a vykysnutý kvások. Cesto necháme nakysnúť. Vykysnuté rozdelíme na štyri časti. Ušúlame dlhšie, asi 1 cm hrubé valčeky, ktoré rozkrájame na asi 1,5-2 cm kúsky. Uložíme je na plech a ešte chvíľu necháme nakysnúť. Upečeme v rúre. Upečené dáme do misy, prelejeme horúcim mliekom, v ktorom sme rozpustili med, aby nasiakli. Scedíme a posypeme mletým makom s práškovým cukrom. Polejeme rozpusteným maslom.

Vyprážené kelové listy - kapustové listy

8 ks kelových listov, 200 g plátkového syra, 200g šunky, hladká múka, 2 vajcia, strúhanka, soľ, olej.

Listy povaríme v osolenej vode, scedíme a ochladíme v studenej vode. Položíme na dosku, hrubú časť listov trochu naklepeme. Na každý list dáme plátok syra, koliesko salámy, stočíme a upevníme špáradlom. Obalíme v múke, vajci, strúhanke a vyprážame. Pred podávaním odstránime špáradla a opatrne pokrájame na kolieska ako roládu. Ako príloha je vhodné zemiakové pyré s uhorkou.

PROFILY NOSITELŮ CENY JIHMORAVSKÉHO KRAJE V ROCE 2018

Prof. Ing. Jan M. Honzík, CSc. *za práci s mládeží*

Pan profesor zasvětil téměř celý svůj profesionální život práci na VUT, kde se věnoval rozvoji schopností studentů jak po stránce vzdělání a společenské-
ho uvědomění, tak i po stránce internacionalizace. V první polovině 90. let se stal národním reprezentantem v evropském konsorciu T.E.X.T. (Trans European Exchange and Transfer), které bylo předchůdcem současného programu Erasmus (podílel se na zavádění změn na vysokých školách za účelem umožnění studia v zahraničí – specifikace předmětů, jejich klasifikace, kreditní systém ECTS). Svým odpovědným společenským přístupem přispívá k dobrému jménu a vysoké prestiži vysokého školství Jihomoravského kraje nejen v České republice, ale také v zahraničí. Je duchovním otcem veletrhu vysokoškolského vzdělávání Gaudemus, který pomáhá tisícům mladých lidí nalézt uplatnění v jejich profesionálním životě. Profesor Honzík se zabývá také projekty v oblasti rovných příležitostí a v popularizaci studia IT pro studentky. Před 10 lety založil „Letní počítačovou školu pro holky“ (pro žáky základních a středních škol). Tato letní škola se koná od té doby každoročně a inspirovala k podobným projektům další školy.

Ing. Lubomír Štefka *za práci s mládeží*

Pan Ing. Štefka začal svou pedagogickou kariéru v roce 1985 na SOU Zbrojovky Brno (od 1991 SOU Brno), kde působil od roku 1990 jako ředitel. Škola se dnes díky němu řadí k nejmodernějším středním odborným školám v ČR. O studium na Střední škole technické a ekonomické Brno má každoročně zájem množství uchazečů (u některých oborů se hlásí i 3x více uchazečů, než je možné přijmout), důvodem je kromě kvality výuky i výborné uplatnění absolventů. Vysokou úroveň a kvalitu školy oceňují nejen zaměstnavatelé, rodiče a žáci, ale rovněž Česká školní inspekce. Pan ředitel Štefka se trvale snaží o další zlepšování už tak vysoké úrovně studijních podmínek, motivuje podřízené ke kvalitě výuky, náboru studentů a propagaci školy. Za svou

celoživotní snahu o zkvalitnění českého odborného školství a vedení školy byl již několikrát oceněn. (např. Finalista soutěže Manažer roku 2013).

Karel Slach

za dílo, činnost nebo oblast jednání, které významným způsobem reprezentuje Jihomoravský kraj a přispívá k jeho věhlasu a dobrému jménu

Karel Slach je český kameraman, fotograf a režisér. Od 60. let dokumentoval jako kameraman a fotograf činnost Divadla Husa na provázku. Je jedním ze signatářů Charty 77, což ho prakticky do roku 1989 zbavilo možnosti věnovat se tvorbě v oficiálních strukturách dokumentárních filmů. Věnuje se převážně dokumentární tvorbě, významnou rovinou jeho činnosti je propojení kameramanské tvorby s divadelním prostředím. Je spojen s tvorbou jednoho z největších českých režisérů dokumentárního filmu Karla Vachka. Jejich společné dílo bylo oceněno na řadě světových přehlídek dokumentárního filmu.

Ing. arch. Vladimír Šlapeta, DrSc.

za dílo, činnost nebo oblast jednání, které významným způsobem reprezentuje Jihomoravský kraj a přispívá k jeho věhlasu a dobrému jménu

Od 60. let minulého století se profesor Šlapeta věnoval výzkumu a zpracování české architektury první poloviny 20. století s důrazem na nejvýznamnější tvůrce jihomoravské moderní architektury. Pořádal výstavy týkající se české architektury, z nichž nejvýznamnější byla výstava „Brněnští funkcionalisté“ v Muzeu finské architektury v Helsinkách (1983). Tato výstava se

setkala s mimořádným mezinárodním ohlasem a putovala do dalších zemí (Rakousko, Švýcarsko, Německo, ...). Touto výstavou pan Šlapeta významně přispěl k návratu Brna jako centra moderní architektury do mezinárodní debaty a historiografie. Ve spolupráci s architektem Kaplickým pak uspořádal výstavu Czech functionalism v Londýně (1987), kde byli významně zastoupeni brněnští architekti. Vladimír Šlapeta působil jako děkan Fakulty architektury ČVUT, posléze také jako děkan Fakulty architektury v Brně, kde dosud působí jako profesor. Hostoval a přednášel na mnoha zahraničních univerzitách. Je autorem několika desítek knih, publikuje v českých i zahraničních periodikách. Byl členem sboru konzultantů pro rekonstrukci Vily Tugendhat, byl předsedou nebo členem porot několika architektonických soutěží (např. Stavba roku JMK). Je vedoucím kolektivu památkových expertů, kteří připravili výstavu „Brno, město s duchem Bauhausu“ (prezentována v Indii, Berlíně). Pan Šlapeta je členem několika zahraničních svazů architektů (např. Americký institut architektů, Královská společnost britských architektů ad.) a také člen světové komise Mezinárodní unie architektů a UNESCO pro architektonické vzdělání v Paříži. Za svou činnost obdržel mnohá ocenění (Triennale architektury v Bukurešti, Kunstpreis Berlin atd.) Svou rozsáhlou a cennou knihovnu v oboru architektury, urbanismu a památkové péče a dějin umění (cca 8000 svazků) věnoval Centru pro ochranu památek Moderní architektury při NPÚ ve vile Stiassni v Brně.

Pokračování příště

MĚSTSKÁ ORGANIZACE SENIORŮ ČR
zve srdečně všechny na již tradiční

PLES SENIORŮ

**který se bude konat 8. 2. 2019 od 16 hodin do 22 hodin
v sále Rubínu, v Žabovřeskách**

Vstupné 200 Kč včetně přípitku.
Vstupenky je možné zakoupit na Běhounské 27.
Ukázka společenských tanců.
K tanci a poslechu hraje osvědčený pan J. Vizina
„Proč bychom se netěšili...“

Milí přátelé,

blíží se doba plánování aktivit na příští rok, tak s vaší skupinou přátel, seniorů nezapomeňte na návštěvu Galerie v přírodě – Dům přírody Litovelského Pomoraví. Uvítáme vás rádi kdykoli od jara do podzimu a náš průvodce se postará, aby vám nic nechybělo. Přijďte na dvě hodiny, a nebo s námi prožijte celý den. Prohlédněte si fotografie a popisy výletů na odkazech níže v této zprávě. A ozvěte se, rádi vám s výběrem pomůžeme.

Budeme rádi i za kontakty na vaše přátele, kteří organizují výlety a naše nabídka by je mohla zajímat. Těšíme se na viděnou

Jirka Popelka

Dům přírody Litovelského Pomoraví

Unikátní galerie v přírodě v okolí vzdělávacího centra Slunákov v Horce nad Moravou. Galerie v přírodě je plná malebných zákoutí, herních prvků a odpočinkových posezení. Umělecké objekty – místa setkání s přírodou – tam navrhli a vybudovali známí čeští výtvarníci jako např. František Skála.

Komentovanou procházku přírodní galerií můžete absolvovat jako samostatný blok a nebo ji spojit s dalším programem a naplánovat si celodenní výlet i s obědem. Vyberte si z rozšiřujících vycházek s krajinářsky-historickou nebo přírodovědnou náplní které uvádíme níže. Podrobnější popisy výletů na <http://www.slunakov.cz/prohlidky-a-vylety/>. Vše jsou nenáročné procházky šité na míru seniorům.

Genius pocit – dvě romantické krajiny v jednom dnu

Výlet do zaniklého romantického parku v okolí Nových Zámků a srovnání tehdejší a dnešní snahy o vytvoření komponované krajiny.

Hanácké Benátky na deltě bez moře

Procházka královským městem Litovel na sedmi ramenech Moravy. Výlet spojený s návštěvou fungující vodní elektrárny.

Nejnovější hrad na Moravě aneb Kterak se bobří v Domě přírody usadili

Prohlídka nejbobrovatější lokality na Moravě, povídání a ukázky z života bobrů.

Hanácké skanzen a Dům přírody Litovelského Pomoraví

Pohled do dvou různých způsobů pobývání lidí v krajině Hané.

Jiří Popelka pracovník Domu přírody Litovelského Pomoraví

tel.: 585 154 711 Slunákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.

Skrbeňská 669/70, 783 35 Horka nad Moravou www.slunakov.cz www.facebook.com/slunakov
www.facebook.com/dumprirodyLP Ekologické dny Olomouc

TŘIDENNÍ ZÁJEZD NA BÍTOV S VÝLETEM DO PŘEDVÁNOČNÍ VÍDNĚ

TERMÍNY:	7. 12. – 9. 12. 2018	znojemské oblasti)
	11. 12. – 13. 12. 2018	volná zábava
	14. 12. – 16. 12. 2018	2. den:
Cena za osobu: Kč 2690,-		7:00 – 8:00 snídaně
objednávky míst: tel.: 727 950 680		8:30 odjezd na celodenní výlet
e-mail: recepce@hotel-bitov.cz		do předvánoční Vídně
PROGRAM:		18:00 návrat na hotel
1. den:		18:30 servírovaná večeře
9:00 odjezd autobusem z Brna od		volná zábava
Janáčkova divadla		3. den:
11:00 příjezd na hotel BítoV, ubytování		7:00 – 8:00 snídaně
12:00 tříchodový servírovaný oběd		8:30 vyklizení pokojů
(polévka, hlavní chod a dezert)		9:00 prohlídka pivovaru v BítoVě
14:30 prohlídka hlavního paláce		10:30 odjezd z BítoVa
na hradu BítoVě		12:30 příjezd do Brna k Janáčkovu
18:00 servírovaná večeře		divadlu
20:00 hra na degustátory		Zájezd se uskuteční při počtu nejméně 25 osob.
(degustace šesti vzorků vín ze		

Vycházky v lednu 2019

* každé pondělí * sraz kolem 8.45 hod. *

7. 1. Mendl. náměstí - autobus č. 52, výstup zast. Kopce, vycházka farma Eliot, směr Bystrc, konečná zastávka tramvaje č. 1 odjezd 9.04
14. 1. Štefánikova čtvrť - autobus č. 57 - směr Útěchov, zast. Útěchov rozcestí - vycházka směr Ořešín odjezd 8.55
21. 1. Mendl. náměstí-autobus č. 52 - zast. Kohoutovice-Hájenka, do obory směr Hobrtenky, vlevo Juranka, Jundrov odjezd 9.04
28. 1. Maloměřický most, tramvaj č. 4 - kolem Svitavy, Cacovické nábřeží, do Obřan odjezd 9.00

Vycházky v únoru 2019

* každé pondělí * sraz kolem 8.45 hod. *

4. 2. Královo pole nádraží - autobus č. 43 Soběšice, zast. Högrova směr LDN Kociánka, odbočit na rozcestí hospoda u Antoníčka, Divišova čtvrť odjezd 8.56
11. 2. Bystrc, konečná tramvaje č. 1, vycházka směr Štůračova kolem potoka, panelovka - pod Starou dálnicí - Údolí oddechu odjezd 9.00
18. 2. Brandlova, trol. 36 na konečnou Komín, panelová cesta směr U vrtule - Medlánky odjezd 8.47
25. 2. Dělnický dům Juliánov, autobus č. 58 - zast. Obecká, vycházka ke kapličky dolů do Mariánského údolí odjezd 8.52

PRÁVNÍ PORADNA

pro členy Svazu důchodců,
Běhounská 17

V lednu a únoru 2019
se bezplatná poradna pro seniory
uskuteční v těchto termínech:

Leden:

8. 1., 15. 1., 29. 1.

Únor:

5. 2., 12. 2., 26. 2.

Brněnský senior - Seniori ČR, z.s., MěO Brno, IČO 69706824

Adresa vydavatele: Běhounská 17, 602 00 Brno • Tel: 545 575 257, mail: svaz.duchodcu.brno@seznam.cz, webové stránky: www.duchodcibrno.cz • Editorka: Ing. Milena Leichmannová, další členové redakční rady - Libuše Gottwaldová, Bohumil Hlaváček, Mgr. Alena Kudličková, PaedDr. Anna Štofanová, PhDr. Jana Vrabcová. • Redakční uzávěrka 15. 11. 2018, vyšlo 10. 12. 2018 • Uzávěrka dalšího čísla 15. 1. 2019
Za obsah zveřejněných materiálů odpovídá autor. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. • Reg. číslo MK ČR E 12164 • Tisk a sazba: Protis, spol. s r. o., Podolí 115; e-mail: protisso@volny.cz, www.protisso.cz